

Skanser og huse fra 1600-1800-tallet

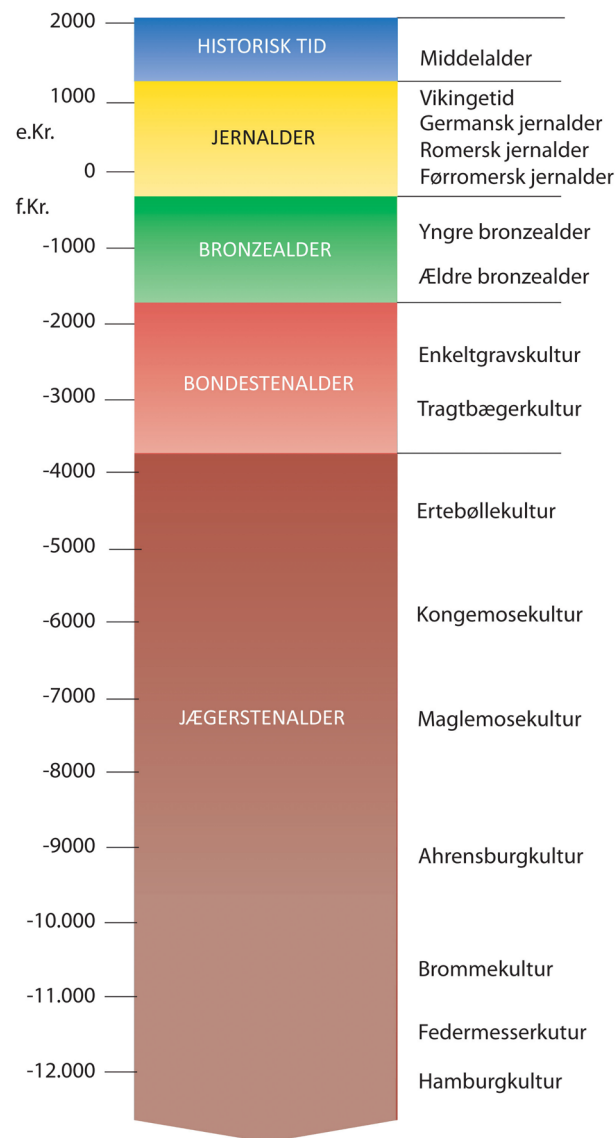
Arkæolog Kenneth Nielsen



Nordjyske
Museer
Vi giver historien liv

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet i oldtiden	3
Undersøgelsens resultater	3
Sammenfatning og perspektivering	5
Hvis du vil vide mere	5



Indledning

Gennem de senere år har mange danske byer fået udført en separering af kloaknettet for at imødekomme de forventede stigninger i fremtidens nedbørmængder. I 2020 var tiden kommet til området omkring Nørresundby Kirke, og museet udførte derfor en overvågning af gravningerne i håbet om, at kunne afdække evt. fortidsminder fra både middelalder samt nyere tid. Undersøgelsen foregik i perioden 20. marts – 20. maj 2020.

Undersøgelsens baggrund

Ud af det samlede kloakprojekt udpegede museet ca. 100 meter kloaktracé i sydenden af Kapelvej, hvor det skønnedes, at muligheden for at støde på fortidsminder var størst. Med tracéets nære beliggenhed i forhold til byens romanske kirke fra 1100-tallet, var det muligt, at der her kunne findes spor bevaret efter en middelalderlig bebyggelse i tilknytning til kirken. Væsentligt var også at få undersøgt, hvorvidt der skulle være spor efter løbegange fra de skanser, som i 1620'erne var opført til befæstelse af kirken under kejserkrigen.

Lokalområdet i oldtiden

Nørresundby ligger på nordsiden af Limfjorden overfor Aalborg på det sted, hvor overfarten over fjorden er kortest. Byen er beliggende tæt på randen af den markante, gamle kystskrænt, der særligt dominerer byens gamle centrum og arealerne vest for byen i retningen mod Lindholm. Undersøgelsesområdet lå i den vestlige udkant af Nørresundbys historiske bymidte.

Undersøgelsens resultater

Resultatet af undersøgelsen var desværre præget af meget omfattende forstyrrelser fra tidligere kloakgravninger i gaden. Alle ældre jordlag var bortgravet helt til under undergrundsniveau, og kun i traceets østlige kant ved fortovskanten var det muligt at udskille enkelte kulturlag.

Østprofil i vandtracéet i Kapelvej. På billedet ses den markante nedgravning fra en løbegang som har fungeret som forbindelse mellem kejsertidens skanseanlæg omkring Nørresundby Kirke.



Ca. 12 meter nordøst for Kirkegade fandtes der i tracéets sydøstprofil en nedgravning med en bredde på ca. 5,5 meter og en dybde på knap 70 cm, som så ud til at have stået åben i en kortere periode. I bunden af anlægget var der flere mørke striber af smuds imellem lag af nedskredet sand, som vidnede om, at der formentligt har været trafik i det grøftelignende anlæg. Mod nord snittede grøften et lignende lidt ældre anlæg, som pga. nedskridning desværre ikke kunne undersøges nærmere, men der har formodentligt været tale om en grøft med samme funktion som den yngre. Formodentligt er der tale om en løbegang, som i 1620'erne forbandt kirken med en skanse i byens vestlige udkant. Ingen af de to anlæg havde rester bevaret af træpalisader eller tømmerforstærkninger langs siderne, men vi ved at skanserne efter anlæggets sløjfning blev plyndret for materialer af lokalbefolkningen, som selv havde været nødt til at afgive store mængder byggematerialer ved skansernes opførelse.

Kulturlag i vandtracéet i Kapelvej med nedbrydningslag af kalkmørtel, der sandsynligvis er udlagt som vejfyld for Kapelvej



Ca. 9 meter nordøst for løbegangen fandtes i samme profil et nedbrydningslag, som primært bestod af mørtelsmuld med enkelt teglstumper. Fund af vingetegl viste, at laget var fra nyere tid, og der har formodentligt været tale om mørtelsmuld fra afrensningen af mursten i forbindelse med en nedrivning engang i 1800-tallet. Original 1 kort over området fra slutningen af 1800-tallet viser dog ingen bebyggelse på stedet, så måske der blot har været tale om påkøbt materiale anvendt som vejfyld.

Sammenfatning og perspektivering

I forhold til hvad kloakovervågninger normalt kan bidrage med til forståelsen af et områdes kulturhistorie, må resultatet af den nærværende undersøgelse mildest talt siges at være skuffende. Selvom der ved de fleste kloakovervågninger findes forstyrrelser fra ældre rørnedlæggelser, er det sjældent at disse antager så massive proportioner som dem der sås ved den aktuelle undersøgelse i Kapelvej. Til trods for dette er området dog fortsat en del af byens historiske bykerne og det vil derfor fortsat være en mulighed at der ved fremtidige undersøgelser kan stødes på fortidsminder i området.

Hvis du vil vide mere

Som yderligere læsning kan anbefales følgende oversigtsværker.

Thomsen, Per: *Skansen Nørresundby*, Nørresundby 2004

Udgravningsdata

Kapelvej, Nørresundby

- Nordjyske Museer jnr. ÅHM 7214
- Udgravningsperiode: 20. marts til 20. maj 2020
- Fund & Fortidsminder: 120609-7
- Slots- og Kulturstyrelsen jnr. 20/02489
- Bygherre: Aalborg Kommune
- Undersøgt areal: 456 m2
- Deltagere i udgravningen:
Arkæolog Kenneth Nielsen
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.)
opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25,
9380 Vestbjerg